

ความคาดหวังของสตรีไทยเกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยบุตร

นางนිරนุช เชื้อโชติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-567-787-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012814

I1029899X

THAI WOMEN'S EXPECTATION OF SUPPORT FROM
THEIR CHILDREN

Mrs. Neeranut Chuachot

ศูนย์วิทยุโทรทัศน์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-567-787-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์: ความคาดหวังของสตรีไทย เกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยบุตร

โดย นางนิรนุช เชื้อโชติ

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

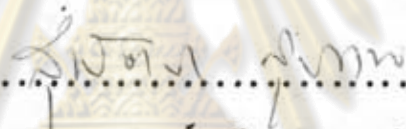
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ มาลินี วงษ์สิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรวิทย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุภัตรา สุภาพ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ มาลินี วงษ์สิทธิ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นพวรรณ จงวัฒนา)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความคาดหวังของสตรีไทย เกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยบุตร

ชื่อนิสิต

นางนิรนุช เชื้อโชติ

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ มาลีณี วงษ์สิทธิ์

ภาควิชา

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาถึง 1) ความคิดเห็นของสตรีไทย ในเขตเมืองและเขตชนบทเกี่ยวกับ ผลดี ผลเสียของการมีบุตร 4 คนขึ้นไป มีบุตร 2 คนและไม่มีบุตรเลย รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนบุตรซึ่งคิดว่ามีมาก และจำนวนบุตรซึ่งคิดว่ามีน้อย 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของสตรีไทย เกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยบุตร ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ ภาวะการตายและการวางแผนครอบครัวในประเทศไทยซึ่งเก็บข้อมูลโดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาสตรีที่เคยสมรสทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 60 ปี

ผลการศึกษาในเรื่องความคิดเห็นของสตรีเกี่ยวกับบุตร พบว่า จำนวนบุตรซึ่งคิดว่ามีมากนั้น สตรีในเขตเมืองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ามีบุตรประมาณ 3-4 คน ขึ้นไปในขณะที่สตรีในเขตชนบทส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าจะต้องมีบุตร 5 คนขึ้นไปสำหรับจำนวนบุตรซึ่งคิดว่ามีน้อยนั้น สตรีในเขตเมืองและเขตชนบทมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ มีบุตรประมาณ 1-2 คน ในเรื่องผลดีผลเสียของการมีบุตร 4 คนขึ้นไปนั้น สตรีในเขตชนบทส่วนใหญ่เห็นผลดีของการมีบุตร 4 คนขึ้นไปในเรื่องเศรษฐกิจสูงกว่าสตรีในเขตเมือง และสตรีในเขตเมืองและเขตชนบทมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับผลเสียในเรื่องเศรษฐกิจ สำหรับผลดีผลเสียของการมีบุตร 2 คนนั้น สตรีในเขตเมืองและเขตชนบทเห็นผลดีในเรื่องเศรษฐกิจและเห็นผลเสียในเรื่องกส่วเด็ก เสียชีวิต และมีบุตรสองคนน้อยเกินไป ส่วนผลดีผลเสียของการไม่มีบุตรนั้น สตรีในเขตเมืองและเขตชนบทส่วนใหญ่จะเห็นผลดีในเรื่อง ไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ทำให้มารดามีสุขภาพดี มีความสุขและเห็นผลเสียในเรื่องไม่มีใครเลี้ยงดูเมื่อแก่ชรา

ในส่วนที่สอง เป็นการนำเอาปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมเข้ามา
 หาความสัมพันธ์กับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร จากการศึกษาพบว่า อายุของสตรี
 สถานภาพสมรสของสตรี จำนวนบุตรที่มีชีวิต เพศของบุตร อาชีพของสตรีทั้งในเขตเมืองและเขต
 ชนบท ไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร ส่วนอายุแรกสมรสของสตรีในเขต
 เมืองนั้นพบว่ามีความสัมพันธ์กับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
 สำหรับอายุแรกสมรสของสตรีในเขตชนบทพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัย
 บุตร ในเรื่องเกี่ยวกับระดับการศึกษาของสตรี และการได้รับสื่อสารมวลชน พบว่ามีความสัมพันธ์
 กับความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตรซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Thai Women's Expectation of Support From Their Children

Name Mrs. Neeranut Chuachot

Thesis Advisor Associate Professor Malinee Wongsith

Department Sociology and Anthropology

Academic Year 1986

ABSTRACT

This research study designs firstly, to investigate the urban and rural Thai women's opinions on the advantages and disadvantages of having more than four children, two children, and no children at all as well as the opinions on the number of children which they regard as many and small; and secondly, to examine the factors influencing upon the Thai women's expectation of support from their children.

Data used in the study come from the survey project on Fertility, Mortality and Family Planning in Thailand conducted by the Institute of Population Studies, Chulalongkorn University in 1979. Population in this study includes all ever married women the age of under 60 years old.

It was found from the research findings on the women's opinions on their children that the number of children which the urban women regarded as many were three to four children upwards; whereas the majority of rural women considered the number of more than five children to be many. As for the number of children accounted as small, the rural and urban women alike possessed the similar opinions of one to

two children. Regarding the advantages and disadvantages of having more than four children, most of the rural women viewed the economic advantages of having four children upwards higher than those urban women. However, both urban and rural women held the corresponding opinions on the economic disadvantages of having more than four children. As to the advantages and disadvantages of having two children, both rural and urban women affirmed its advantage on economic reason, but disadvantage in terms of the fear of children's mortality, and too small number of children. In considering the opinions of advantages and disadvantages of having no children at all, the majority of urban and rural women alike deemed the advantages of having no children that it brought no obstacle to the mothers' work as well as derived with mothers' good health and happiness; whereas its major disadvantage was there was nobody to look after them when they were getting old.

In the second part analyze the correlation between socio-economic and demographic factor with the mothers' expectations of support from their children. It was found that the current age, marital status, number of living children, sex of children, and occupations of both rural and urban women maintained no relation with their expectations of support from their children. Anyway, the age at first marriage of urban women was found to have correlation with the expectation of support from children which corresponded to the hypothesis. As for the age at first marriage of rural women, it was found to have no correlation with such expectation. Finally, it was concluded that the women's educational level and their receptivity of mass media were correlated with the expectation of support from their children which again conformed to the hypothesis of this research study.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือจากหลาย ๆ ท่าน ผู้เขียน
ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ ผู้อำนวยการสถาบันประชากรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่อนุญาตให้ใช้ข้อมูล โครงการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ ภาวะการตาย
และการวางแผนครอบครัวในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2522 ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์
มาลินี วงษ์สิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำการตั้งหัวข้อวิทยานิพนธ์
และให้คำแนะนำแนวทางในการศึกษาค้นคว้าตั้งแต่เริ่มต้นทำวิทยานิพนธ์ จนกระทั่งสำเร็จสมบูรณ์ด้วย
ความห่วงใย เอาใจใส่เป็นอย่างดี ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สุภัตรา สุภาพ
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ นพวรรณ จงวัฒนา กรรมการสอบ
วิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้วิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกื้อ วงศ์บุญสิน และขอขอบพระคุณ
คุณศิริวรรณ ศิริบุญ คุณสมชาย โทษคาล ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและช่วยเหลือทางด้านโปรแกรม
คอมพิวเตอร์ และขอขอบพระคุณ คุณชัยวิทย์ วรสุด เจ้าหน้าที่ฝ่ายประมวลผล สถาบันประชากร
ศาสตร์ ที่ได้กรุณาช่วยถ่ายเทปข้อมูลในครั้งนี้

ท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ รวมทั้งขอขอบพระคุณ คุณสุวิชัย
เชื้อโชติ ที่ ๆ น้อง ๆ เพื่อนร่วมรุ่นทุกคน คุณคาราวรรณ เจียมเพิ่มพูน และอีกหลาย ๆ ท่าน
ที่ได้ให้กำลังใจแก่ผู้เขียนเสมอมา และมีส่วนช่วยสนับสนุนให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
นิรันดร์ เชื้อโชติ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
รายการตารางประกอบ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
2 ระเบียบวิธีวิจัยและลักษณะโดยทั่วไปของข้อมูล.....	19
3 ความคิดเห็นของสตรีเกี่ยวกับบุตร.....	33
4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของสตรีไทย เกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยบุตร.....	45
5 สรุปและข้อ เสนอแนะ.....	65
บรรณานุกรม.....	70
ภาคผนวก.....	75
ประวัติผู้เขียน.....	84

ศูนย์วิทย์ทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามอายุและ เขตที่อยู่อาศัย.....	23
2	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามอายุแรกสมรส และเขตที่อยู่อาศัย	24
3	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามสถานภาพสมรส และเขตที่อยู่อาศัย	25
4	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิต และเขตที่อยู่อาศัย.....	26
5	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามเพศของบุตร และเขตที่อยู่อาศัย..	27
6	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามอาชีพ และเขตที่อยู่อาศัย.....	28
7	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามระดับการศึกษา. และเขตที่อยู่อาศัย	29
8	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามการ เบิกรับสื่อสารมวลชน และเขตที่อยู่อาศัย.....	30
9	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคาดหวังที่จะพึ่งพาอาศัยบุตร และเขตที่อยู่อาศัย.....	32
10	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนบุตร ซึ่งคิดว่า มีมาก จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	33
11	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนบุตร ซึ่งคิดว่ามีน้อย จำแนกตาม เขตที่อยู่อาศัย.....	34
12	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีของการมีบุตร 4 คนขึ้นไป จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	35
13	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียของการมี บุตร 4 คนขึ้นไป จำแนกตาม เขตที่อยู่อาศัย.....	37
14	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ผลดีของการมีบุตร 2 คน จำแนกตาม เขตที่อยู่อาศัย.....	38
15	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียของการมีบุตร 2 คน จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	39

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ผลดีของการ ไม่มีบุตร จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	41
17	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ผลเสียของ การไม่มีบุตร จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	42
18	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส แสดงความคิดเห็นว่าบุตรจะเป็นที่พึง ได้หรือไม่ จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย.....	43
19	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคาดหวังที่จะพึงหา อาศัยบุตร อายุและเขตที่อยู่อาศัย.....	46
20	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคาดหวังที่จะพึงหาอาศัย บุตร อายุแรกสมรสและ เขตที่อยู่อาศัย.....	49
21	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคาดหวังที่จะพึงหาอาศัย บุตร สถานภาพสมรสและ เขตที่อยู่อาศัย.....	51
22	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคาดหวังที่จะพึงหาอาศัย บุตร จำนวนบุตรที่มีชีวิตและ เขตที่อยู่อาศัย.....	53
23	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคาดหวังที่จะพึงหาอาศัย บุตร เพศของบุตรและ เขตที่อยู่อาศัย.....	55
24	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคาดหวังที่จะพึงหาอาศัย บุตร อาชีพและ เขตที่อยู่อาศัย.....	57
25	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคาดหวังที่จะพึงหาอาศัย บุตร ระดับการศึกษาและ เขตที่อยู่อาศัย.....	59
26	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคาดหวังที่จะพึงหาอาศัย บุตร การ เบิกรับสื่อสารมวลชนและ เขตที่อยู่อาศัย.....	62

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ตารางที่

หน้า

1	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามจำนวนบุตร ซึ่งคิดว่ามีมาก ระดับการศึกษาและเขตที่อยู่อาศัย.....	76
2	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามจำนวนบุตร ซึ่งคิดว่ามีน้อย ระดับการศึกษาและเขตที่อยู่อาศัย.....	77
3	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดี ของการมีบุตร 4 คนขึ้นไป ระดับการศึกษาและเขตที่อยู่อาศัย.....	78
4	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสีย ของการมีบุตร 4 คนขึ้นไป ระดับการศึกษาและเขตที่อยู่อาศัย.....	79
5	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดี ของการมีบุตร 2 คน ระดับการศึกษาและเขตที่อยู่อาศัย.....	80
6	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสีย ของการมีบุตร 2 คน ระดับการศึกษาและเขตที่อยู่อาศัย.....	81
7	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดี ของการไม่มีบุตร ระดับการศึกษาและเขตที่อยู่อาศัย.....	82
8	อัตราส่วนร้อยของสตรีที่เคยสมรส จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสีย ของการไม่มีบุตร ระดับการศึกษาและเขตที่อยู่อาศัย.....	83

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย